

“AB’ye Üyelik Sürecinin Türkiye Ekonomisine Etkileri” Projesinin ilk sonuçları ortaya çıkmaya başladı

10 Ekim 2005

Katılım müzakerelerin 3 Ekim 2005 tarihi itibarıyla açılması, Türkiye-AB ilişkilerinde yeni bir dönemin başlangıcıdır. Türkiye ekonomisi Gümrük Birliği (1996) ile AB ekonomisi ile ticari yönden bütünleşme yolunda önemli bir adım atmıştır. Üyelik perspektifi bu süreci bir yandan hızlandıracak öte yandan da diğer alanlara da yayacaktır. Bunun sonucu olarak önümüzdeki dönemde ticaretten rekabete, çevreden eğitime bir çok alanda hukuki düzenlemeler ve politikalarda önemli değişikliklere gidilecektir.

Bu değişim süreci, ülkemizin karşısına yeni fırsatlar ve riskler getirecektir.. Söz konusu fırsatların değerlendirilebilmesi ve ortaya çıkacak risklerin doğru yönetilebilmesi için AB’yle bütünleşmenin Türkiye ekonomisine etkilerini çok iyi analiz etmek gerekmektedir. Müzakere sürecinin olarak adlandırılan mevzuat uyumu sürecinin hızı ve sırası üzerinde önceden düşünmek, esasen mevzuat uyumunun olası etkilerini rakamlandırmakla mümkün olabilecektir.

Hem şirketler kesimindeki hem de kamu sektöründeki karar alıcıların başlayan süreçte önlerini iyi görebilmeleri ve kararlarını doğru alabilmeleri için AB’ye üyeliğin ekonomik etki analizi çalışmaları bu çerçevede önem kazanmaktadır. Doğru kararların alınmasına katkıda bulunmak amacıyla, ‘Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı (TEPAV|EPRI)’ ve merkezi Brüksel’de olan ‘Global Economic Modelling Network (EcoMod)’ birlikte Türkiye’nin katılım müzakerelerine yönelik bir etki analizi projesi başlatmışlardır. Daha önce benzeri yapılmamış bu birbiriyle karşılıklı etkileşim içinde olan farklı türde modellerden oluşan model platformu kurma çalışmalarına 2005 yılı

İlkbaharında başlanmış ve ilk bulgular Ekim 2005 itibarıyla elde edilmiştir. Türkiye ekonomisinin detaylı verileri kullanılarak oluşturulan bu uzun vadeli ve kapsamlı platform önümüzdeki süreçte özel ve kamu kesiminde alınan kararlara yön verici zemini oluşturabilmesi hedeflenmektedir.

Yürütülen modelleme çalışması, Türkiye'nin AB'ye üyeliğinin ekonomik etkilerini değerlendirmeyi amaçlamaktadır. İlk aşamada hem makro hem de mikro ölçekte olmak üzere, bölgesel ve sektörel bir veritabanı oluşturulmaya başlanmıştır. Sağlıklı bir etki analizi çalışmasının önkoşulu ayrıntılı ve doğru verilere dayanan bir veri tabanıdır. İşte bu amaçla, sanayi envanterinin yanı sıra yerel, sektörel ve firma bazında veri toplamak için TEPAV bünyesinde hızla değişik projelere başlanmıştır. Bu sayede, yerel ve sektörel veritabanları oluşturulmaya; kamu ve özel sektördeki karar alıcıların sıklıkla belirttiği veri eksikliği sorunu giderilmeye çalışılmaktadır. Sanayi ve özellikle KOBİ'lere yönelik veritabanı konusunda TOBB veritabanının analizine başlanmıştır. Yerel verilerin geliştirilmesi için ise yerel akademisyenler, belediyeler ve yerel kalkınma ajansları ile ortak bir proje yürütülmektedir. Bu proje kapsamında yerel akademisyenlerin AB konusunda araştırma yapmaları ve bölgelerinden veri toplamaları amaçlanmaktadır.

Diğer taraftan, Türkiye ekonomisinin AB'ye entegrasyonu iç piyasalardaki rekabet ortamını önemli ölçüde etkilemeye başlamıştır ve önümüzdeki süreçte rekabetin şiddetinin artması beklenmektedir. Değişmekte olan rekabet sürecine ışık tutmak amacıyla, Perakendecilik, Elektrik, Telekomünikasyon ve Sivil Havacılık sektörlerinde rekabet ortamı değerlendirme çalışmaları TEPAV|EPRI tarafından tamamlanmış ve web sayfasında yayımlanmıştır. Bu çalışmalar AB sürecinin etkilerinin anlaşılmasında önemli girdiler sağlayacaktır.

Projenin ikinci aşamasında ise, bir gösterge oluşturması açısından ileride detaylandırılacak üç sektörlü (tarım, imalat sanayi ve hizmetler) dinamik bir genel denge modeli kurularak senaryo analizi yapılmaya başlanmıştır. Simülasyonun ön sonuçlarına göre, AB üyeliği senaryosunda elde edilen bulgular milli gelire olumlu yönde bir katkı olacağını göstermektedir. Başlanmış olan süreçte, pozitif etkilerin yanında bir takım bölgesel ve sektörel olumsuz etkilerin de görüleceği açıktır. Kurulmakta olan veri tabanı ve ekonomik modeller platformu bu gibi etkilerin de tahlilini ve rakamsallaştırılmasını sağlayacaktır.

Dikkat edilmesi gereken nokta şudur: Pozitif olarak görülen söz konusu ön sonuçlar AB'ye üyelik sürecinde ekonomiye hayati katkılarda bulunacak yabancı

yatırım, teknoloji transferi, iç piyasadaki rekabet ortamı, istikrardan dolayı gelişen yatırım ortamı ve işgücü verimliliği artışı gibi etkileri şu aşamada bütünüyle hesaba katmamaktadır. Bu etkileri de içeren simülasyon sonuçları Nisan 2006'dan başlamak üzere kamuoyuna sunulacaktır.

TEPAV ve EcoMod'un beraber yürütmekte olduğu bu çalışmanın üçüncü aşamasında çok sektörlü, çok bölgeli ve dinamik, dünya ekonomisiyle olan etkileşimi de içeren bir ekonomik model kurulacaktır. Genel büyüme oranlarının çok ötesinde, AB müzakere sürecinde alınacak kararların, hangi sektörlerle nasıl etkiler yapabileceği rakamsal olarak hesaplanacaktır. Örneğin, model sayesinde gıda sektörünün AB standartlarına uyumunun sektördeki istihdama etkisinin ne şekilde gerçekleşebileceği görülebilecektir. Dolayısıyla risklerin boyutu önceden anlaşılabilecek ve önlemleri alabilmek için gereken kararlar doğru analizlere dayanılarak verilebilecektir. Aynı şekilde, Çin'e uygulanacak bir anti-damping vergisinin Türkiye'deki TV üreticilerinin satışlarını ne oranda arttırabileceği algılanabilecek ve bu gibi gelişmelerden doğacak fırsatlar daha net bir şekilde tahlil edilebilecektir.

Bu anlamda model gerek AB müzakere sürecinde iyi analizler yürütülmesinde yardımcı hatta yol gösterici olacak, gerekse Türkiye'de etki analizleri için temel mekanizmayı oluşturacaktır. Bunlara ek olarak, modelin EcoMod'un diğer model platformları ile bütünleştirildiğinde, yalnız Türkiye ekonomisindeki değil dünyadaki olası gelişmelerin de firma ve bölge bazında etkilerinin anlaşılmasına olanak tanıyacaktır. Bu özellikleriyle model özel sektör ve kamudaki karar alıcıları tarafından çok amaçlı kullanabilecek niteliklere sahiptir.

TEPAV genel şeffaflık prensipleri dahilinde değişik kesimlerle veri toplama sürecinde başlattığı ve modeli ayrıntılandırma aşamasında görüş alışverişi olarak sürdüreceği işbirliğini model tamamen kullanıma hazır hale geldikten sonra devam ettirecektir.

Modüler platformun en önemli unsurlarından olan çok sektörlü genel denge modeli Nisan 2006 itibarıyla kurulmuş olacak ve modelin sonuçlarını içeren rapor kamuoyuna tanıtılacaktır. Ayrıca, önümüzdeki 2 senelik dönem içinde Türkiye ekonomisinin veri tabanı da tamamlanmış olacaktır. Bu çalışma hakkında daha detaylı bilgilere TEPAV|EPRI ve EcoMod web sayfalarından ulaşabilmek mümkündür.